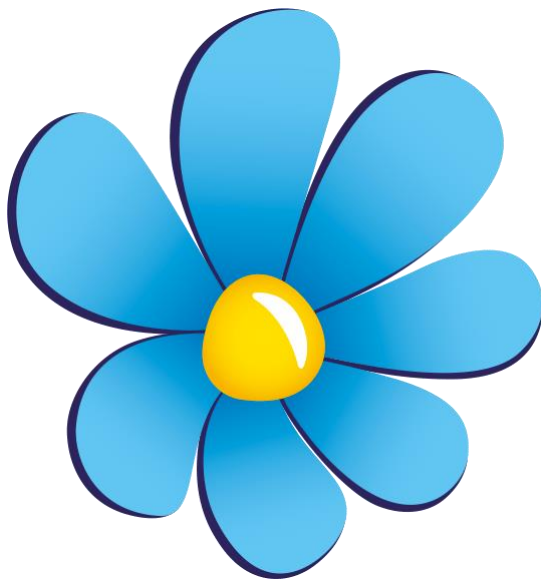

Mål- och budget 2024–2026

Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna.

Förord

Förutsättningar

Vi lever just nu i svåra tider. Det pågår ett krig i Europa som påverkar oss alla. Vi har en inflation som är utom kontroll och som ett resultat har priserna stigit. Det gäller både för hushåll och kommun. I september gav partierna som utgör regeringsunderlaget kommunerna ytterligare stöd i statsbudgeten, vilket för Bollebygds del blev cirka 8 miljoner mer på inkomstsidan. I den senaste prognosen så minskar dessutom skatteintäkterna, detta stöd från regeringen var således välkommet. Med tanke på de yttre faktorerna och den rådande osäkerheten är korrekt planering nu viktigare än någonsin.

Tidigare år har vi uppnått stora överskott som stärkt vår likviditet, jämfört med andra kommuner är vi finansiellt starka. Därför behöver vi inte budgetera för ett högt resultat i år. Samtidigt så har vi många stora investeringar framför oss, därför har vi valt att inte budgetera ett minusresultat och använda resultatutjämningsreserven för 2024.

2024

Bollebygd är i många avseenden en bra kommun att bo och verka i, men vissa saker behöver förbättras. Vi behöver se mer politisk handlingskraft. I vårt budgetförslag har vi belyst problemen och presenterar lösningar för att åstadkomma en förändring. Nedan följer en kort förklaring av vad vi ser som viktigast under 2024.

Under en längre tid har ytterområdena inte prioriterats vilket gjort att utvecklingen i princip avstannat eller gått åt motsatt riktning. För närvarande är arbetsbelastningen på samhällsbyggnadsförvaltningen relativt låg på grund av den ekonomiska situationen i Sverige. Vi har nu möjlighet att planera för hur vi kan utveckla ytterområdena. För att stimulera tillväxt och visa vart vi vill så vill vi att det tas fram fördjupade översiktsplaner över ytterområdena. Vi budgeterar 1 miljon kronor för att öka turtäthet med kollektivtrafik till och från Töllesjö med 6 turer åt vardera riktningen. Vi vill att det börjar planeras för ett trygghetsboende i Töllesjö och att hemtjänsten skall ha personalutrymmen där att utgå ifrån.

Skolan väljer vi att förstärka med 4,5 miljoner kronor för att möta barn med extra behov och för att kunna hålla klasserna små för att uppnå målen. Gymnasie- och högstadielärover skall få busskort som gäller på loven. För dom yngsta barnen vill vi starta upp verksamhet med dagbarnvårdare som kompletterar den ordinarie verksamheten.

Befolkningsprognoserna visar att antalet äldre kommer öka kraftigt, ett större fokus måste läggas på området och vi måste påbörja planeringen för fler äldreboendeplatser. Vi lägger också stort fokus på vårdkvalitén.

Verksamheterna har problem med att rekrytera personal, vi föreslår därför att vi tar fram en premiemodell med ekonomisk kompensation för att stimulera pensionärer att arbeta längre. Detta gör att vi kan ha kvar värdefull kompetens och samtidigt kan vi minska rekryteringsbehovet.

Verksamheterna har stora behov av fler lokaler. Det gäller främst fler äldreplatser, förskolor och skolor, allaktivitetshall, LSS-boenden och fler kontorsplatser. För att påskynda processerna så förstärker vi samhällsbyggnadsnämndens budget för utredningar med en miljon kronor.

Vi ger Bollebygds hyresbostäder (Bollebo) ökade medel i miljon kronor, vilket skall täcka utgifterna för underhållet på Bollegården som idag inte är tillräckligt. Bollebos övriga hyresgäster skall inte finansiera underhållet på Bollegården, det finns också en risk att underhållet annars blir eftersatt.

Revisionen har deklarerat att de behöver ökade medel för att kunna göra de granskningar som de anser nödvändiga, vi förstärker revisionens budget med 17,5%.

Vi höjer stödet till föreningarna som gör ett fantastiskt jobb. Detta måste uppmuntras och stötts mer.

Går vårt budgetförslag igenom så kommer det att märkas i positiv bemärkelse!

Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna

Övergripande riktlinjer

Enligt kommunallagen ska kommuner:

- ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer
- besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen

I de fall kommunen avser inrätta en resultatutjämningsreserv ska riktlinjen även omfatta hanteringen av denna.

Riktlinje för god ekonomisk hushållning Kommunallagen stadgar att varje kommun ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges för verksamheten. Utöver detta ska finansiella mål anges. I regeringens proposition 2004/05:100 ges följande tolkning av begreppet ”god ekonomisk hushållning”:

”Varje generation bör bära kostnaden för den service som generationen själv beslutat om och själv konsumerar.”

Genom att formulera tydliga mål har de förtroendevalda möjlighet att staka ut den politiska färdriktningen. För att kunna följa upp om verksamheten är effektiv eller inte krävs att det av nämnderna formuleras mål som är tydliga och mätbara. De mål som anges för verksamheten ska stå i relation till de ekonomiska resurser som ställs till förfogande.

I mål- och budget beslutar kommunfullmäktige om såväl mål för verksamheten som finansiella mål som framgår under ”Kommunfullmäktiges mål” nedan. Utöver dessa mål ska kommunens verksamhet bedrivas så att hemmaplanslösningar eftersträvas utifrån ett långsiktigt socialt och ekonomiskt försvarbart perspektiv.

I samband med årsredovisningen utvärderas kommunens måluppfyllelse och utifrån dessa mål görs en bedömning om kommunen har en god ekonomisk hushållning. Detta ska anses uppfyllt då merparten av verksamhetsmålen är uppfyllda samtidigt som de två finansiella målen är uppfyllda.

Riktlinje för resultatutjämningsreserv (RUR)

Avsättning

Avsättning görs då resultatet så medger enligt kommunallagens regler. Den del av årets resultat som efter balanskravsutredning överstiger 1 % av skatteintäkter och statsbidrag får avsättas till resultatutjämningsreserv. Ifall kommunen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser, får det resultat som överstiger 2 % avsättas.

Vid uträkning av avsättningen utgör balanskravsresultatet, som det definieras i Lag om kommunal redovisning, grund för beräkningen.

I samband med hantering av årsredovisningen fastställs eventuell avsättning.

Användning

Medel från RUR kan användas om båda dessa kriterier är uppfyllda:

- Förändringen av årets underliggande skatteunderlag i riket understiger den genomsnittliga utvecklingen de senaste 10 åren (enligt Sveriges kommuner och regioners beräkningar)
- Balanskravsresultatet är negativt

Beslut om planerad användning av medel från RUR fattas i samband med antagande av mål- och budget. Vid behandlingen av årsredovisningen fastställs eventuell användning av medel.bn

Vision och mål

Vision Bollebygds kommun 2035

Bollebygd är en kommun under utveckling och tillväxt. Här bor 12 000 invånare.

Leva och bo i Bollebygds kommun

Här får du en by- och småstadskänsla. Det finns bostäder för alla och i hela kommunen. Närheten, oavsett om det är till stad, flygplats eller natur, är påtaglig.

Vi har vatten och luft av god kvalitet, vackra dalgångar och blandad skog. Kraften vi får från naturen ger oss livskvalitet. Detta bevarar vi för kommande generationer.

En av kommunens många fördelar är att alla känner alla. Det är enkelt att samtala med varandra – invånare, politiker och kommunens anställda.

Kommunen genomsyras av öppenhet, tillgänglighet och delaktighet. Samtal och det goda mötet är förutsättningen för bra relationer och tryggheten i vår kommun.

Här lever vi tryggt och säkert. Närheten till varandra skapar tillit och samhörighet. Vi är engagerade och bryr oss om kommunens framtid.

Här finns mötesplatser, kultur och fritidsaktiviteter för alla. Kommunen stöttar och uppmuntrar civilsamhällets initiativ och dess engagerade ledare.

Här trivs vi och lever gott!

Arbeta och verka i Bollebygds kommun

Här finns goda förutsättningar för ett rikt näringsliv både på landsbygden och i tätorterna med kreativa och innovativa företagare.

Kunskap, engagemang och entreprenörsanda skapar förutsättningar för en hållbar kommun där idéer utvecklas.

Våra skolor i toppklass utbildar framtidens företagare och medarbetare. Satsningar på hela utbildningskedjan lägger grunden för en kommun präglad av kunskap, innovation och kreativitet. Oavsett om du åker inom, till eller från kommunen kan du göra det på ett säkert och hållbart sätt.

Utbyggda gång- och cykelvägar och en väl fungerande kollektivtrafik gör det enkelt ta sig till skola, arbete, aktiviteter och rekreation.

Bollebygd är en attraktiv kommun för besökare. Vår natur, närhet till sjöar och utbudet av aktiviteter erbjuder något för alla att uppleva och välkomnar gäster från när och fjärran.

I samverkan går vi framåt!

En ansvarfull politik!

I Bollebygd prioriteras de egna invånarna. Att känna trygghet och glädje är mycket viktiga grundstenar för att få det samhälle vi vill ha. Vi ska i första hand se till att vår skola är bra och lärorik, att våra äldre och brukare får en bra omvårdnad och att förskolan har de resurser som krävs för att garantera en trygg uppväxt för alla. Samtidigt ska det inte slösas, vi för en politik under devisen ”varje skattekrona ska läggas där den gör som mest nytta”. Bollebygd ska utvecklas och växa kontrollerat, vi ska alltid se till att vi har kapacitet inom verksamheterna för att kunna möta befolkningsökningen. Rådande omvärldsläge med bland annat krig i Europa har visat på hur viktigt det är att vara förberedd och ha en beredskap även för det värsta. Arbetet med kontinuitetsplanering vid kriser behöver utvecklas. Vi ser att kommunen ihop med föreningslivet behöver en tätare dialog och samarbete för att tillsammans lösa utmaningar som kan uppstå.

Mål och utredningsuppdrag

Äldreomsorg

Vi får tydliga signaler om att arbetsmiljön inom äldreomsorgen inte är tillräckligt bra. Statistik visar att antalet rapporterade avvikelser har ökat. Personalomsättning och sjukfrånvaro är för hög både bland personal och chefer. För att uppnå målet om att vara en attraktiv arbetsgivare behöver kommunen ha en god arbetsmiljö. Genom att analysera statistiken från KOLADA så kan vi se att bemanningen är låg och i brukarbedömningen når vi inte upp till vårt ambitionsmål. Vi står inför stora demografiska förändringar, med en åldrande befolkning och därmed en ökande äldreomsorg. Därför är det viktigt att vi fokuserar på området och planerar för fler äldreboendeplatser.

Kommunfullmäktiges mål för äldreomsorg

- Förbättrat resultat i brukarundersökningarna.
- Minska antalet allvarliga avvikelser såsom felmedicineringar och fallolyckor.

Utredningsuppdrag 2024

- Socialnämnden får i uppdrag att identifiera och ta fram åtgärder för att minska stressfaktorer i personalens arbetsmiljö.
- Socialnämnden får i uppdrag att iordningställa/tillgängliggöra personalutrymmen för hemtjänst i Töllsjö.

Barnomsorg

För att tillgodose barnens behov måste barngrupperna vara små. Ur trygghetssynpunkt är det också viktigt att personalomsättningen är låg. Forskning visar att anknytning är A och O inom förskolans verksamhet. För att barn ska trivas behöver de minst en vuxen person som de kan knyta an till inom verksamheten och någon som kan trösta och vara en ersättning för föräldern. Vi ser dagbarnvårdare som ett bra komplement till den befintliga omsorgen och en avlastning för förskolor som har ont om plats.

Utredningsuppdrag 2024

- Utbildningsnämnden får i uppdrag att starta upp verksamhet med dagbarnvårdare.

Skola

Ordning och reda måste gälla inom skolan. För att kunna förmedla kunskap krävs en trygg, lugn och harmonisk arbetsmiljö. Vi vill att skolorna i Bollebygd skall tillhöra toppskiktet i landet. Alla elever skall få stöd efter behov. Stort fokus måste läggas på att lösa ändamålsenliga lokaler. Maten i skolan skall vara god och näringsrik. För att eleverna skall få i sig det de behöver för att klara skolarbete så bör skollunchen inte finnas som enbart vegetarisk alternativ. Vi ger också högstadiet och gymnasieeleverna fria busskort på skolloven.

Kommunfullmäktiges mål för skola

Enligt vision 2035 ska kommunens skolor tillhöra toppskiktet. För att vi skall nå dit så sätter vi dessa två mål:

- Minst 92% av eleverna som går ut åk 9 skall vara behöriga till yrkesprogram.
- Minst 85% av eleverna i åk 9 skall klara kunskapskraven i alla ämnen (hemkommunen).

Utredningsuppdrag 2024

- Utbildningsnämnden ska göra tillköp av kollektivtrafik på loven för högstadie- och gymnasieelever.
- Samhällsbyggnadsnämnden skall arbeta aktivt med att avveckla vegetarisk skollunch som enda alternativ.

Fritid

I en kommun där vi mår bra och lever länge spelar en aktiv och meningsfull fritid en nyckelroll. Gammal som ung behöver gemenskap och aktiviteter för att må bra och ha ett sunt leverne. Kommunen skall bistå och hjälpa invånare och föreningslivet att erbjuda en variation när det gäller aktiviteter som stärker hälsa, gemenskap och folkbildning. Kommunen kommer aldrig själv kunna erbjuda denna variation utan det kan endast ske i samarbete med andra. Det är därför viktigt att förstå att invånare och föreningsliv är de som får vara drivande i vad just de vill ha för aktiviteter och kommunen måste vara lyhörda och stöttande i att hjälpa till att genomföra det invånarna vill. Vi ser att detta tankesätt på många håll är nytt varpå kommunen initialt får vara drivande i denna omställning.

Föreningsformen är en demokratisk och inkluderande form där många aktiviteter skapas utefter föreningens medlemmars önskan. Detta är något kommunen skall stötta genom att exempelvis bevilja bidrag eller hjälpa föreningarna ansöka om andra möjliga finansieringslösningar. Det är viktigt vi värnar om hela vår kommun och inte bara fokuserar på en del av kommunen, hela kommunen skall leva och att lägga alla pengar i en korg är inte så som vi ser att vi får hela vår kommun att leva. Vi bör också samarbeta med föreningarna för att stärka den kommunala krisberedskapen.

Styrelsen för Åsa stugorna får investeringsmedel till ett nytt servicehus med samlingslokal som föreningar och kommunens verksamheter också skall kunna hyra.

Kommunfullmäktiges mål för fritid

- Ta fram en långsiktig plan för fritids och rekreationsområden.
- En allaktivitetshall som stödjer inomhusidrotten skall planeras och på sikt uppföras.

Utredningsuppdrag 2024

- Föreningsrådet får i uppdrag att ta fram mål och vision för en aktiv fritid för hela kommunen och som ligger till grund för kommunens framtida planering av Fritids och rekreationsområden.
- Utbildningsnämnden får i uppdrag att inleda en dialog hur vi kan öka möjligheterna till folkbildning genom mer stöttning av och till ABF, Studieförbundet vuxenskolan och Riksidrottsförbundet Sisu utbildarna.
- Utbildningsnämnden får i uppdrag att se över bidragsbeviljanden, att i januari år 1 söka bidrag för att sedan år 2 först kunna nyttja dem är inte alltid förenligt med andra bidragsansökningar och kostnadsprognoser, det bör gå att få snabbare besked helt enkelt.
- Kommunstyrelsen fick under september ett brev från Bollekollen Sportklubb angående ett förslag angående anläggande av motionsspår. Detta anser vi ligger i linje med visionen om ett fritids och rekreationsområde i Rinna. Vi ger Kommunstyrelsen i uppdrag att starta en dialog med Bollekollen Sportklubb om möjligheterna att genomföra deras förslag skapa det tänkta fritids och rekreationsområdet i angränsning till Bollekollens verksamhet alternativt som ett samarbete med Bollekollen Sportklubb där den är huvudansvarig och kommunen stöttande.
- Socialnämnden får i uppdrag att få fler verksamheter tillgängliga för funktionsnedsatta. Hur kan daglig verksamhet som exempel möjliggöra fler aktiviteter ihop med föreningslivet i kommunen? Hur kan föreningarna i kommunen inkludera fler?
- Föreningsstödet höjs med 500 000 kronor.

Företagande

Bollebygd befinner sig just nu enligt företagsmätningar på en bottenplacering bland Sveriges 290 kommuner och mycket behöver därför göras för att utveckla Bollebygd till en mer företagsvänlig kommun. Vi måste vara mer tillmötesgående och presentera en mer samordnad myndighetsutövning. Genom att vara lyhörda och flexibla i förhandlingar samt att förkorta handläggningstiderna kan vi bli en mer attraktiv kommun för fler företag att etablera sig i och för befintliga företag att våga växa i. Upphandlingar bör utformas för att i högsta grad gynna kommunen och det lokala näringslivet. Mark måste också finnas tillgänglig för företagsetableringar.

Kommunfullmäktiges mål för företagande

- Under 2024 skall vi förbättra oss i företagsmätningarna och nå över en mittenplacering.
- Ha kontinuerliga träffar med företagen för att fånga upp önskemål och kritik bättre.

Utredningsuppdrag 2024

- Upphandlingar utformas så att de gynnar lokala aktörer inom lagens ramar.
- Hämta idéer och ta inspiration från andra kommuner som lyckas bättre i företagsmätningarna.
- Ta initiativ till att ta fram en strategiskt övergripande vision för att utveckla Bollebygds företagsklimat.

Medarbetare och personalförsörjning

Bollebygd skall vara en bra och trygg arbetsgivare. Medarbetarna gör ett fantastiskt jobb och är det viktigaste vi har i verksamheterna. Arbetsmiljön skall vara bra och arbetsbelastningen får inte vara för hög. Det är viktigt att bemanningen i verksamheterna är tillräcklig. Vi har som många andra kommuner svårt att rekrytera den kompetensen som krävs. Många som är på väg in i pensionen sitter på värdefull kompetens och genom att ge dessa en premie för att fortsätta jobba så kan vi behålla värdefull kompetens. Samtidigt får vi en besparing på rekryteringssidan och arbetsgivaravgifterna för en pensionär är betydligt lägre (10,2%). Vi bedömer därför att den faktiska kostnaden inte blir hög, för att vara på den säkra sidan så avsätter vi 600 000 kronor till ändamålet.

Kommunfullmäktiges mål för attraktiv arbetsgivare:

- Vi skall under 2024 förbättra oss i medarbetarenkäten.

Utredningsuppdrag 2024

- Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram riktlinjer för en premie på 75 000 kronor per år för att ge chefer möjlighet att erbjuda sina medarbetare detta, som vill fortsätta arbeta efter pensionen.

Lokalbehoven

Vi tillsätter extra medel till samhällsbyggnadsnämnden för påskynda processen med att ta fram underlag och planer på hur vi skall möta verksamheternas behov. Fler äldre platser, LSS-boende, lokaler för skola och förskola i Bollebygd och Olsfors ser vi som högprioriterade områden.

Utredningsuppdrag 2024

- Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att accelerera arbetet med lokalbehoven och rapportera löpande hur arbetet fortgår.

Ytterområdena och kollektivtrafik

Vi vill att det ska satsas i hela kommun och ser en stor potential i ytterområdena. Översiktsplanen speglar tyvärr inte detta fullt ut, därför vill vi ta fram planer över hur vi kan utveckla de mindre orterna Hultafors, Olsfors och Töllsjö. Under 2024 avsätter vi en miljon kronor till att påbörja arbetet med fördjupade översiktsplaner. I Töllsjö finns det idag plats inom barnomsorgen och således kapacitet att bygga och växa. Ett trygghetsboende här tror vi är en bra idé, då behöver de äldre inte lämna bygden samtidigt som det kan ske en föryngring i de befintliga bostäderna. Detta ger ett större underlag till kollektivtrafik och mataffärer. I Olsfors är skolan och förskolan i stort sett full och barnens genomsnittsyta att vistas på är långt under Skolverkets rekommendationer. Behovet av mer lokaler har varit känt länge, vi behöver göra verkstad och lösa lokalbehovet.

Kommunfullmäktiges mål för ytterområdena och kollektivtrafiken

- Under mandatperioden ta fram fördjupade översiktsplaner för Olsfors, Hultafors och Töllsjö.

Utredningsuppdrag 2024

- Ökat utbud med kollektivtrafiken genom tillköp på sträckan Töllsjö-Bollebygd (6 turer i vardera riktningen).
- Öppna för att allmänheten på skolbussen mellan Storskogen och Töllsjö och undersöka om det finns mer lämpliga turer i kommunen där allmänheten kan få åka med.
- Det skall beslutas hur lokalproblematiken på Örelundskolan och Söråns förskola skall lösas.
- Arbeta för ett trygghetsboende i Töllsjö.
- Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att ta fram kostnaden på en fullstor idrottshall i Töllsjö för att sedan läggas till i investeringsplanen om politiken anser det är rimligt.

Närproducerat

Kommunfullmäktiges mål för närproducerat

- Andelen närproducerade livsmedel (inom Sverige) ska vara minst 75 %.

Finansiella mål

Planperiodens resultat kombinerat med en hög investeringsnivå medför att Bollebygds finansiella ställning försvagas. I det längre perspektivet är dock målsättningen fortsatt att stärka kommunens finansiella ställning. Under 2024 ska en långsiktig finansiell analys genomföras och utifrån det kan de finansiella målen komma att revideras.

- Det ekonomiska resultatet ska över mandattiden motsvara 3 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.
- Över samma tid ska minst 40 % av kommunens skattefinansierade investeringar och exploateringar finansieras med egna medel.

Budgetförutsättningar 2024–2026

Befolkningsutveckling 2022–2026

Nedan presenteras den senaste befolkningsprognosen för Bollebygds kommun 2022–2026 som togs fram av Statisticon i mars 2023. Prognosen är en trendbaserad befolkningsprognos vilket innebär att bostadsbyggandet förutsätts hålla samma nivå som ett genomsnitt av de senaste tre åren.

Tabell 1 Befolkningsprognos 2022–2026

Åldrar	2022	2023	2024	2025	2026
1-5	568	566	562	543	541
6	121	107	120	135	118
7-15	1 214	1 213	1 198	1 184	1 191
16-18	369	382	383	398	405
6-12	933	911	901	916	898
65-79	1 567	1 541	1 517	1 494	1 488
80+	524	561	603	644	572
Totalt	9 703	9 760	9 815	9 869	9 923

Befolkningstillväxten enligt den trendbaserade prognosen beräknas ligga på ca 0,6 % under perioden 2022–2026. Ökningstakten i riket beräknas bli ca 0,5 % per år, vilket alltså innebär att befolkningen beräknas öka mer i Bollebygd jämfört med riket

Under perioden beräknas antalet barn i förskolan, fritidshem och grundskola vara relativt oförändrat, däremot beräknas antalet gymnasieelever öka med nästan 10 %.

Antalet äldre minskar något för åldrarna 65–79, medan den förväntas öka kraftigt (ca 30 %) för äldre 80+.

Generellt kan sägas för befolkningsprognoser att de är mer säkra för äldre än yngre och att osäkerheten ökar för varje år. Därför är det viktigt att befolkningsprognoserna hela tiden revideras med aktuella befolkningssiffror inför varje år.

Volymförändringar

I styrmodellen kompenseras inte nämnderna direkt av volymförändringar. Däremot ska volymförändringarna ligga till grund för de preliminära ramar som presenteras i detta dokument. Sedan flera år har ett system med i förväg bestämda prislappar använts där nämnderna kompenseras utifrån förväntad befolkningsutveckling. Under de senaste åren har olika konstruktioner varit aktuella men beräkningarna har baserats på samma principer. I år föreslås att nämnderna kompenseras direkt i de preliminära ramarna, men att ingen justering av ramarna sker utifrån faktiskt utfall.

Tabell 2 Volymtillskott 2024–2026 (mnkr)

Verksamhet	2024	2025	2026
Förskola	-0,5	-1,8	-0,1
Förskoleklass	0,4	0,8	-0,9
Fritidshem	-0,6	0,3	-0,3
Anpassad grundskola	1,5	1,5	1,5
Grundskola	-2,3	-1,1	0,3
Gymnasieskola	-1,1	2,0	0,9
<i>Delsumma utbildningsnämnd</i>	-2,6	1,6	1,3
Befolkning 65–79	-0,4	-0,7	-0,2
Befolkning 80+	3,7	3,0	2,1
Boende, LSS	0,8	0,8	0,8
Daglig verksamhet	0,3	0,3	0,3
<i>Delsumma socialnämnd</i>	4,5	3,5	3,0
Summa volymtillskott*	1,9	5,1	3,3

Volymtillskotten motsvarar en kompensation till nämnderna per år på i genomsnitt 0,5 % av skatteintäkter och bidrag.

Lön-/ prisuppräknings

Som grund för lön-/prisuppräknings används den av SKR framtagna prisindex för kommunal verksamhet (PKV). En generell budgetuppräknings för lönerörelsen görs så att kompensation kan ges upp till 7,4 % för perioden 2023–2024 vilket motsvarar märket i avtalsrörelsen. För åren 2025–2026 beräknas kostnaden för lönerörelsen till 2,5 % per år. Budgeten för lönerörelsen hanteras centralt och fördelas till nämnderna under innevarande år efter utfallet i löneöversynen där avsatt budget utgör högsta möjliga kompensationen till nämnderna.

För övriga kostnader görs en uppräknings med ca 2,5 % per år och framgår i tabell 3.

Tabell 3 lön-/prisuppräknings (mnkr)

	2023	2024	2025	2026
Lönerörelse	11,6	14,5	10,2	8,9
PKV	4,5%	2,3%	2,6%	2,7%
Indexuppräknings	3,6*	4,1	4,7	4,9
Summa lön-/indexuppräknings	15,2	18,6	14,9	13,8

För 2024 räknas nämndernas budgetramar upp med prisuppräknningen enl. tabell 4, medan den för de preliminära ramarna 2025–2026 avsätts centralt.

Tabell 4 indexering 2024 (mnkr)

	2024
Kommunstyrelsen	0,6
Utbildningsnämnden	2,8
Socialnämnden	0,5
<u>Samhällsbyggnadsnämnden</u>	<u>0,2</u>
Summa	4,1

Detta innebär att budgeten för 2024 är satt utifrån 2023 års lönerörelse och med 2024 års prisnivåer.

Pensionskostnader

Tabell 5 nedan beskriver de pensionskostnader som prognosticeras för planperioden. Pensionskostnader avser samtliga pensionskostnader exkl. alternativlösningar.

Tabell 5 pensionskostnader 2023-2026

	2023	2024	2025	2026
Förändring av pens. avsättning	7,2	7,8	0,1	-1,5
Pensionsutbetalningar	7,1	7,9	8,4	8,7
Premier	21,5	22,5	22,2	22,9
Finansiell kostnad	4,4	5,9	2,2	1,4
Löneskatt	9,7	10,7	8,0	7,6
<u>Summa kostnader</u>	<u>49,9</u>	<u>54,9</u>	<u>40,9</u>	<u>39,9</u>

2022 var pensionskostnaden 28,8 mnkr, vilket innebär att kostnaderna ökar kraftigt för 2023 och 2024 för att därefter sjunka något. Anledningen till kostnadsökningen beror dels på ett nytt avtal som tecknats av SKR och de fackliga parterna, dels värdesäkring av pensionsavsättningarna till följd av den höga inflationen. Under 2025 förutspås effekten av inflationen minska och pensionskostnaden beräknas minska med 14,0 mnkr, dock kvarstår kostnadsökningen från 2022 till följd av det nya pensionsavtalet.

Kapitalkostnader

Investeringsbudgeten som är antagen av kommunfullmäktige uppgår under åren 2024–2026 till 158,9 mnkr exkl. markinköp, se vidare under kapitlet om investeringsbudget.

I samband med att beslut om investeringsbudget godkänns även de kapitalkostnader som investeringen för med sig för de skattefinansierade investeringsprojekten. Det innebär att nämnderna kompenseras i form av utökad budgettram genom s.k. teknisk justering. För att kunna genomföra de justeringarna behöver en central pott avsättas under finansförvaltningen så att det finns budgetmedel att omfördela vid tillkommande investeringar. Till följd av låg investeringsnivå har någon central pott tidigare år ej behövts, då de tillkommande kapitalkostnader har mötts av slutavskrivna tillgångar. För avgiftsfinansierade verksamheter (avfall och VA) ska kostnadsökningen finansieras inom den taxa som fastställs, och kompenseras därför ej. Behovet för de skattefinansierade verksamheterna beräknas enl. tabell nedan.

Tabell 6 förändring av kapitalkostnader (mnkr)

	2024	2025	2026
Investeringar	63,3	67	28,6
Nya lån	20	40	0
Kapitalkostnader	3,2	2,3	3,2

Investeringsverksamheten under perioden 2024–2026 driver alltså ökade lån på 60 mnkr och ökade kapitalkostnader på sammanlagt 8,7 mnkr för år 2026. Det motsvarar en genomsnittlig kompensation till nämnderna på 0,4 % av skatteintäkter och bidrag per år. De långsiktiga investeringsbehoven som beskrivs i kapitlet nedan ligger utanför beslutad investeringsbudget och uppgår till närmare 1 mdr. Det är möjligt att vissa av de identifierade investeringsbehoven under 10-årsperioden kommer infalla under planåren 2025–2026 även om det i dagsläget inte är medräknat i investeringsbudgeten. Genomförs samtliga identifierade långsiktiga investeringsbehov uppgår kapitalkostnaden till ca 60 mnkr per år om nuvarande finansiella mål uppfylls givet en ränta på 4%.

Förändringsuppdrag

Hela kommunsektorn står inför stora demografiska utmaningar, för att klara av dessa behöver alla kommuner ställa om och arbeta för att nå en effektivare verksamhet utan att genomföra kortsiktiga besparingar eller nedskärningar. Samtliga nämnder behöver därför genom verksamhetsutveckling med stöd av t.ex. digitalisering nå en effektivare verksamhet för att på så sätt frigöra resurser som kan satsas på att möta kommunens framtida välfärdsutmaningar. För 2024 är förändringsuppdraget satt till i nämnderna på 1% och i kommunstyrelsen 1,5% och för 2025-2026 1% för samtliga nämnder.

Tabell 7 Förändringsuppdrag per nämnd (mnkr)

	2024	2025	2026
Kommunstyrelsen	1,0	0,6	0,6
Samhällsbyggnadsnämnden	0,4	0,4	0,4
Socialnämnden	2,1	2,0	2,0
Utbildningsnämnden	3,2	3,1	3,1
Summa	6,7	6,1	6,1

Intäktsprognos

I tabell 8 presenteras en intäktsprognos för 2023–2026 som baseras på SKRs skatteunderlagsprognos per den 5/10 2023. Intäktsprognosen är baserad på att invånarna ökar i samma takt i Bollebygds kommun som i resten av landet, vilket alltså är något lägre än kommunens egen befolkningsprognos.

Tabell 8 Intäktsprognos 2023–2026 (tkr)

	2023	2024	2025	2026
Skatteintäkter	543 040	565 470	593 848	619 488
Inkomstutjämningsbidrag	75 235	77 540	81 455	84 948
Kostnadsutjämningsbidrag	-5 379	-2 393	-2 406	-2 419
Regleringsbidrag	22 597	29 775	23 262	20 223
Införandebidrag	0	0	0	0
LSS-utjämningsbidrag	-5 439	-4 515	-4 539	-4 562
Slutavräkning 2022	1 719	0	0	0
Slutavräkning 2023	3 812	0	0	0
Fastighetsavgift	22 659	23 094	23 094	23 094
Skatter och bidrag	658 243	689 263	714 713	740 773

Utöver ovanstående finns det i 2023 års statsbudget avsatt ytterligare statsbidrag till kommunerna som betalas ut under 2024 efter ansökan. Av dessa budgeteras 2 mnkr centralt under finansförvaltningen och resterande belopp tillfaller socialnämnden.

Utifrån denna skatteunderlagsprognos görs bedömningen att resultatutjämningsreserven (RUR) kan nyttjas i det fall ett negativt balanskravsresultat uppstår 2024.

Prioriteringar och omfördelningar

Tabell 5 Prioriterade satsningar 2024–2026 (mnkr)

Nämnd	Belopp	Ändamål
Kommunstyrelsen	0,3	Indexuppräknning SÄRF (Södra Älvsborgs räddningsförbund)
Kommunstyrelsen	0,5	Ny nämndorganisation
Kommunstyrelsen	1,0	Tillköp kollektivtrafik
Kommunstyrelsen	0,2	Brottsförebyggande arbete
Kommunstyrelsen	0,3	E-arkiv
	Totalt 2,3 mnkr.	
Utbildningsnämnden	2,0	Små skolenheter och personalförstärkning
Utbildningsnämnden	0,3	Frukost i högstadiet
Utbildningsnämnden	2,5	Satsning på barn med omfattande stödbehov
Utbildningsnämnden	0,5	Ökat stöd till föreningar
Utbildningsnämnden	0,5	Sommarlovskort
Utbildningsnämnden	1,2	Skolskjuts.
	Totalt 7 mnkr.	
Socialnämnden	0,2	Arbetskor till äldreomsorgen
Socialnämnden	0,4	Projektledare FVM (framtidens vårdinformationsmiljö)
Socialnämnden	2,0	Dygnsvilan
Socialnämnden	1,7	Ökade kostnader inom LSS
Socialnämnden	1,0	Hyra Bollegården
Socialnämnden	0,3	Personalförstärkning inom äldreomsorg
	Totalt 5,6 mnkr	
Samhällsbyggnadsnämnden	0,6	Skötsel av parkmark
Samhällsbyggnadsnämnden	0,2	Vägbidrag
Samhällsbyggnadsnämnden	0,5	Konsulter (förstärkning för att inte tappa fart)
Samhällsbyggnadsnämnden	0,5	Bredband
Samhällsbyggnadsnämnden	1,0	Fördjupade översiktsplaner i ytterområdena
Samhällsbyggnadsnämnden	1,0	Utredningar (lokalbehov och detaljplaner)
Samhällsbyggnadsnämnden	1,0	Ökade elkostnader
Samhällsbyggnadsnämnden	0,4	Ökade kostnader för livsmedel
Samhällsbyggnadsnämnden	-1,5	Avgår grönplan
	Totalt 3,7mnkr	
Centralt	0,6	pensionärspremie

Totalt satsningar 19,2 mnkr.

Sammanställning av budget 2024, preliminära ramar 2025–2026

Utifrån dessa budgetförutsättningar och enligt de prioriteringar som görs i denna budget sätts nämndernas ramar enligt tabell 10 för år 2024 samt preliminära ramar för åren 2025 och 2026

Tabell 10 Sammanställning budget 2023, preliminära ramar 2025-2026 (tkr)

	Budget 2023	Budget 2024	Prel ram 2025	2026
Kommunfullmäktige	1,6	1,6	1,6	1,6
Jävsnämnd	0,05	0,05	0,05	0,05
Revision*	0,85	1,0	0,85	0,85
Valnämnd	0,02	0,18	0,02	0,18
Överförmyndare	0,78	0,78	0,78	0,78
Kommunstyrelsen	63,6	65,7	64,3	63,7
Utbildningsnämnden	322,4	328,2	324,1	321,0
Socialnämnden	209,5	220,5	220,1	218,5
Samhällsbyggnadsnämnden	40,3	44,2	42,0	41,6
Ofördelad budget	4,0	0,5	2,0	2,0
Indexjustering			4,7	9,6
Lönerörelse	0,0	13,5	23,9	32,8
Pensionärspremie		0,6	0,5	0,5
Finansförvaltning	5,2	13,4	-0,6	-1,6
Volymtillskott UN/SN			5,1	9,4
Tillkommande kapitalkostnader			2,3	5,5
Summa kostnader	648,3	690,4	691,6	706,4
Summa skatteintäkter och bidrag	648,7	691,3	714,7	740,8
Resultat	0,4	1,1	23,1	34,4
<i>Resultat i procent</i>	<i>0,1%</i>	<i>0,1%</i>	<i>3,2%</i>	<i>4,6%</i>

Sammanställning budget 2024, preliminära ramar 2025–2026 (mnkr)

**Budgetförslag för revisionen lämnas av kommunfullmäktiges presidium*

Verksamheternas kostnader uppgår till 690,4 mnkr och ett budgeterat resultat på 0,9 mnkr vilket motsvarar 0,1 % av skatteintäkter och bidrag. Budgeten för verksamheternas nettokostnad höjs med 6,5 % mellan år 2023 och 2024. Skattesatsen på 21,59 % lämnas oförändrad.

Avstämning av god ekonomisk hushållning

I budgeten görs en förändring av hur målet för god ekonomisk hushållning ska utvärderas. Istället för som tidigare att utvärdera det per mandatperiod utvärderas målet per rullande 4 års period. I tabell 11 görs en sammanställning av de aktuella årens resultat som visar att budgeten läggs inom målet för god ekonomisk hushållning för 2024 samt de preliminära ramarna för år 2025 trots ett lågt budgeterat resultat för 2024.

Tabell 11 Sammanställning god ekonomisk hushållning 2024–2026

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Resultat	56,4	44,5	19,4	0,9	23,1	34,4
Gen. bidrag och skatteint.	610,1	641,1	658,2	691,3	714,7	740,8
Resultat per år	9,2%	6,9%	3,0%	0,1%	3,2%	4,6%
Resultat rullande 4-årsperiod				4,7%	3,3%	2,8%

Investeringsbudget 2024–2026, samt långsiktig plan

Investeringsbudgeten är indelad i två delar, budget för reinvesteringar resp. investeringsprojekt. Utöver det finns en plan med de identifierade investeringsbehoven under kommande år men där förutsättningarna för projekten ännu inte är tillräckligt klara för att besluta om investeringsbudget.

Reinvesteringsbudget

Reinvesteringsbudgeten är avsedd att ge ett handlingsutrymme för varje nämnd att genomföra mindre investeringsprojekt som i första hand avser att ersätta en tidigare gjord investering. Som huvudregel finansieras kapitalkostnaderna för reinvesteringarna av att tidigare genomförda investeringar slutavskrivs. För 2024–2026 beslutas reinvesteringsbudget enl. tabell 12.

Reinvesteringsbudget	2024	2025	2026
KS	4,0	4,0	4,0
SBN	23,5	20,5	20,5
Fastighet	10,0	10,0	10,0
Gata	1,5	1,5	1,5
Lekredskap	1,0		
Avfall / Park	2,0		
VA	9,0	9,0	9,0
SN	1,3	1,7	1,3
UN	1,3	1,3	1,3
Summa	30,1	27,5	27,1

Totala reinvesteringsbudgeten uppgår till strax under 30 mnkr om året. För socialnämnden samt utbildningsnämnden ingår medel för digitalisering i reinvesteringsbudgeten. För Samhällsbyggnadsnämnden ingår investeringar avseende pågående dödligt våld (PDV) i nämndens totala reinvesteringsbudget.

Investeringsprojekt

Budgeten för investeringsprojekt avser större objekt där kompensation alltid ges för kapitalkostnader. Om nämnd har avgående kostnader i form av t.ex. hyra räknas dessa av mot tillskottet för kapitalkostnader så att ingen överkompensation uppstår.

Investeringsbudgeten sätts totalt per projekt och kan löpa över flera år, en prognos görs för när investeringsutgiften uppstår men som huvudregel ombudgeteras investeringsprojekten mellan åren. Genom att anta investeringsprojekten enl. tabel 13 anses att investeringsbeslut för projekten har fattats och ansvarig nämnd har i uppdrag att genomföra projekten inom beslutad projektbudget.

Tabell 13 Investeringsprojekt 2024–2026

Beslutade projekt	Utfall	2024	2025	2026	Totalt
Datahallar		2,2			2,2
Gruppbostad autism		2,0	35,0		37,0
Renovering idrottshall*	0,2	14,8			15,0
Laddstolpar*	0,2	0,8			1,0
Ombyggnad Råssa*	3,5	6,5			10,0
Elljusspår Rinna			3,0		3,0
Servicebyggnader Åsastugorna		5,4			5,4
Utvidgning GC-nät		1,5	1,5	1,5	4,5
Summa	3,9	33,2	39,5	1,5	78,1

*Avser tidigare fattade investeringsbeslut, där prognos är gjord för ombudgetering till 2024

Sammanställning av investeringsbudget 2024–2026

Totalt uppgår alltså investeringsbudgeten per nämnd för 2024–2026 enl. tabell 14.

Tabell 14 Sammanställning av investeringsbudget 2024–2026

Investeringsbudget	2024	2025	2026
Kommunstyrelsen	6,2	4,0	4,0
Samhällsbyggnadsnämnden	54,5	60,0	22,0
Socialnämnden	1,3	1,7	1,3
Utbildningsnämnden	1,3	1,3	1,3
Summa	63,3	67,0	28,6

Kommunfullmäktige beslutar om en investeringsbudget per projekt. Nämnden har mandat att göra omfördelningar mellan projekt som understiger 5 mnkr. Omfördelning får dock ej göras från reinvesteringsanslag.

Långsiktig investeringsplan

Utöver ovanstående investeringsbudget har ett antal olika investeringsbehov identifieras. Dessa finns med i budgetdokumentet för att ge en samlad bild av kommunens totala planerade investeringstakt under en längre tidsperiod så att kommunfullmäktige kan sätta adekvata långsiktiga finansiella mål för god

Planerade projekt	Kostnad	ekonomisk hushållning. De planerade
Kommunhus	80	investeringsprojekten framgår i tabell X.
Förskola Olsfors	70	Summan för de planerade
Ny förskola	70	investeringsprojekten uppgår till ca 1
Ny skola	350	mdkr.
Ny allaktivitetshall	60	
Äldreboende 32 pl	80	
Gruppbostad LSS	40	
VA Olsfors-Bollebygd	100	
Nytt avloppsreningsverk	150	
Summa	1 000	

I takt med att förutsättningarna klargörs fattas investeringsbeslut och därmed flyttas investeringen över till budgeten för investeringsprojekt. Det kan göras i samband med nytt budgetbeslut eller vid annat särskilt tillfälle om det är mer lämpligt, t.ex. vid större och komplicerade investeringsbeslut i form av ny skola eller nytt avloppsreningsverk.

Strategiska markinköp och exploateringar

Under åren 2024–2026 beräknas inte några exploateringsprojekt genomföras. Om det blir aktuellt avsätts budget för detta genom att en exploateringsplan tas fram. Avseende strategiska markinköp avsätts 25 mnkr per år som disponeras av kommunstyrelsen.

Ekonomiska sammanställningar

Specificering av budgetförändringar per nämnd

Kommunstyrelsen

Ram 2023	63,6
Förändringsuppdrag	-1,0
Fördelning PO	0,2
Lönerörelse 2023	0
Indexering	0,6
E-arkiv	0,3
SÄRF	0,3
Organisation SBN/KS	0,5
Brottsförebyggande arbete	0,2
Tillköp kollektivtrafik	1,0
Ram 2024	65,7

Samhällsbyggnadsnämnden

Ram 2023	40,3
Förändringsuppdrag	-0,4
Fördelning PO	0,3
Lönerörelse 2023	0,1
Indexering	0,2
Park och naturmark	0,6
Vägbidrag	0,2
Konsulter	0,5
Utredningar verksamhetslokaler mm.	1,0
Fördjupade översiktsplaner ytteromr.	1,0
Bredband	0,5
Avgår grönplan	-1,5
Livsmedel	0,4
Elkostnader	1,0
Ram 2024	44,2

Socialnämnden

Ram 2023	209,5
Förändringsuppdrag	-2,1
Fördelning PO	1,5
Lönerörelse 2023	0,6
Indexering	0,5
Volymer	4,5
Förebyggare helår 2024	0,4
Projektledare FVM	0,4
Arbetskör till äldreomsorgen	0,2
Ökade kostnader LSS	1,7
Dygnsvilan – lagkrav	2,0
Hyra Bollegården	1,0
Äldreomsorgen	0,3
Ram 2024	220,5

Utbildningsnämnden

Ram 2023	322,4
Förändringsuppdrag	-3,2
Fördelning PO	1,5
Lönerörelse 2023	0,3
Indexering	2,8
Volymer	-2,6
Små skolenheter	2,0
Barn med omf. stödbehov	2,5
Skolskjuts	1,2
Frukost	0,3
Stöd till föreningar	0,5
Lovkort buss.	0,5
Ram 2024	328,2

Resultatbudget	Prognos	Budget	Plan	Plan
	2023	2024	2025	2026
Verksamhetens intäkter	141,0	145,2	149,6	154,1
Verksamhetens kostnader	-745,4	-800,1	-809,9	-829,8
Avskrivningar	-27,9	-28,0	-28,5	-29,0
Jämförelsestörande poster	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-632,3	-682,9	-688,8	-704,7
Skatteintäkter	548,6	565,8	593,8	619,5
Generella statsbidrag och utjämning	109,7	125,5	120,9	121,3
Finansiella intäkter	1,1	3,0	3,0	3,0
Finansiella kostnader	-8,3	-10,3	-5,8	-4,7
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto	18,7	1,1	23,1	34,4
Extraordinära poster	0	0	0	0
Uttag resultatutjämningsreserv				
Årets resultat	18,7	1,1	23	34

Balansbudget	Prognos	Budget	Plan	Plan
	2023	2024	2025	2026
Tillgångar				
Anläggningstillgångar	536	571	610	609
Omsättningstillgångar	166	167	194	229
Summa tillgångar	702	738	803	838
Eget kapital, avsättningar och skulder				
Eget kapital vid årets början	420	439	440	463
Årets resultat	19	1	23	34
Summa eget kapital	439	440	463	497
Avsättningar för pensioner	63	65	67	67
Långfristiga skulder	123	143	183	183
Kortfristiga skulder	76	90	90	90
Summa skulder	199	233	273	273
Summa Eget kapital, avsättningar och skulder	702	738	803	838

Finansieringsbudget

	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Löpande verksamhet				
Årets resultat	19	1	23	34
Justering för av - och nedskrivningar	28	28	29	29
Kassaflöde från löpande verksamheten	47	29	52	63
Investeringsverksamhet				
Investering i materiella tillgångar	-77	-63	-67	-29
Försäljning av materiella tillgångar	0	0	0	0
Investering i finansiella tillgångar	0	0	0	0
Försäljning av finansiella tillgångar	0	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-77	-63	-67	-29
Finansieringsverksamhet				
Förändring långfristiga skulder	40	20	40	0
Förändring långfristiga fordringar	0	0	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	40	20	40	0
Årets kassaflöde	9	-14	25	35
Likvida medel vid årets början	46	55	41	65
Likvida medel vid årets slut	55	41	65	100